

Quick-scan Natuur Goejanverwelledijk

Dijkverbetering Hoogheemraadschap van Rijnland

Definitief

Grontmij Nederland bv
Waddinxveen, 24 juli 2008

Verantwoording

Titel : Quick-scan Natuur Goejanverwelledijk
Subtitel : Dijkverbetering Hoogheemraadschap van Rijnland
Projectnummer : PN 232650
Referentienummer : 99/ Giesen
Revisie :
Datum : 24 juli 2008

Auteur(s) : M.M. Giesen MSc.
E-mail adres : marissa.giesen@grontmij.nl
Gecontroleerd door : Ir. K.C. Smith
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : Drs. G.A. Morel
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Coenecoop 55
2741 PH Waddinxveen
Postbus 190
2740 AD Waddinxveen
T +31 182 62 55 00
F +31 182 62 55 10
midwest@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel	4
2	Wet- en regelgeving voor natuur	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Natuurbeschermingswet	5
2.3	Flora- en faunawet	5
3	Inventarisatie natuurgebieden.....	7
3.1	Inleiding.....	7
3.2	Natuurbeschermingswet	7
3.3	Provinciaal beleid	7
3.4	Conclusie	8
4	Inventarisatie flora en fauna.....	9
4.1	Inleiding.....	9
4.1.1	Bureaustudie	9
4.1.2	Veldbezoek	9
4.2	Flora	9
4.3	Fauna	10
4.3.1	Zoogdieren	10
4.3.2	Vogels	10
4.3.3	Reptielen	10
4.3.4	Amfibieën	11
4.3.5	Vissen	11
4.3.6	Ongewervelden	11
4.4	Conclusie	11
5	Effecten	13
5.1	Inleiding.....	13
5.2	Natuurgebieden	13
5.3	Flora	13
5.4	Zoogdieren	13
5.5	Vogels	14
5.6	Reptielen	14
5.7	Amfibieën	14
5.8	Vissen	14
6	Toetsing aan de wetgeving	15
6.1	Inleiding.....	15
6.2	Natuurbeschermingswet	15
6.3	Flora- en faunawet	15
6.4	Provinciaal beleid	16
6.5	Conclusie	17
7	Literatuur	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De kades van de Goejanverwelledijk langs Gouda voldoen niet aan de normen uit de Verordening Waterkeringen West-Nederland 2006. Hoogheemraadschap van Rijnland is dan ook voornemens de kades aan te passen aan deze normen. Hiervoor moet de kadehoogte en breedte en de stabiliteit van de kade worden verbeterd. Bij deze Quick-scan is dan ook alleen gekeken naar de effecten van het verstevigen van deze kade en niet naar de effecten van bijvoorbeeld het verplaatsen van de randweg.

In Nederland is het niet toegestaan beschermde flora en fauna te vernietigen, (tijdelijk) te verstoren, te vangen of verplaatsen. Het is ook niet toegestaan natuurgebieden te verstoren of te vernietigen. Vooral aan de werkzaamheden moet onderzocht worden of er beschermde flora, fauna of natuurgebieden aanwezig zijn en of de werkzaamheden en de nieuwe situatie een negatief effect hebben op de aanwezige natuurwaarden.

In de voorliggende quick-scan worden de effecten ten gevolge van de te treffen werkzaamheden aan de beschermingskaders van de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet en het provinciaal natuurbeleid getoetst. Voor deze toetsing zijn gegevens gebruikt van diverse instanties, zoals het Natuurloket en de provincie Zuid-Holland. Een gerichte inventarisatie naar soortgroepen maakt geen deel uit van deze quick-scan.

2 Wet- en regelgeving voor natuur

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de wet/ en regelgeving voor natuur, die van toepassing is op de geplande werkzaamheden, nader toegelicht. Het betreft:

- Natuurbeschermingswet
- Flora- en faunawet
- Provinciaal beleid

2.2 Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is per 1 oktober 2005 in werking getreden en vervangt de Natuurbeschermingswet van 1968. De huidige Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van aangewezen beschermde natuurmonumenten (eigendom van particulieren en natuurorganisaties). In de Natuurbeschermingswet 1998 is ook de bescherming van de Speciale Beschermingszones op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn geregeld.

De natuurlijke kwaliteiten van een aantal robuuste systemen in Nederland worden momenteel door de EU-lidstaten vastgelegd in een Europees ecologisch netwerk (Natura 2000). Gebieden die in het kader van Natuurbeschermingswet zijn of worden aangewezen als Speciale Beschermingszone in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn, vallen hieronder. Bij de bescherming van Natura 2000-gebieden staan de instandhoudingdoelstellingen van de Habitat- en Vogelrichtlijn centraal.

2.3 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht, die onder andere de Vogelwet, Jachtwet en soortbescherming uit de Natuurbeschermingswet vervangt. De wetgeving is gericht op de bescherming van individuele plant- en diersoorten op nationaal niveau. Vanaf 23 februari 2005 is de wet gewijzigd en zijn de beschermde soorten in drie categorieën verdeeld:

Algemeen beschermde soorten (tabel 1 soorten)

Voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, bestendig gebruik of bestendig beheer geldt een vrijstelling. Een ontheffing is niet noodzakelijk.

Overige soorten (tabel 2 soorten)

Voor werkzaamheden in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer of ruimtelijke inrichting en ontwikkeling is vrijstelling mogelijk, mits de werkzaamheden volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode worden uitgevoerd. De ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets: de werkzaamheden tasten de duurzame instandhouding van de soort niet aan.

Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn en bijlage 1 AMvB (tabel 3 soorten)

Voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling moet altijd een ontheffing aangevraagd worden. De ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld volgens de zware toets: de werkzaamheden tasten de duurzame instandhouding van de soort niet aan, er is geen alternatief en er is sprake van een bij de wet genoemd belang. Voor vogels en werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud is vrijstelling mogelijk, mits gewerkt wordt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Zonder een gedragscode wordt de ontheffing voor opzettelijke verstoring van vogels beoordeeld volgens de lichte toets. De ontheffing voor het doden, verwonden, vangen en met het oog hierop opsporen, voor het vernielen en beschadigen van nesten, holen en andere vaste rust- en

verblijfplaatsen en voor het rapen, vernielen en beschadigen van eieren valt onder de zware toets.

Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving de zogenoemde 'zorgplicht' (artikel 2 van de Flora- en faunawet). De zorgplicht houdt in dat iedereen die weet of vermoedt dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen veroorzaakt voor flora- of faunasoorten, verplicht is dergelijk handelen zoveel mogelijk achterwege te laten dan wel die gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

2.4 Provinciaal beleid

Het Structuurschema Groene Ruimte is vervangen door de Nota Ruimte. Deze Nota bepaalt het beleidskader voor de duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig grondgebruik in het landelijke gebied in onder andere de vorm van de Ecologische hoofdstructuur (EHS), de Randstad groenstructuur en het Groene Hart. De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden en wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones.

De EHS is op provinciaal niveau uitgewerkt tot de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) met kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones. Deze verbindingzones staan beschreven in het rapport Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland (vastgesteld in 1997). Aantasting van PEHS gebieden is compensatieplichtig. Voor de provincie Zuid-Holland geldt tevens dat aantasting van leefgebieden of groeiplaatsen van Rode lijstsoorten gecompenseerd moet worden. Het compensatiebeginsel is verder uitgewerkt in de Evaluatienota compensatiebeleid natuur en landschap in Zuid-Holland tot onderstaand stappenplan (Provincie Zuid-Holland, 1999):

1. Voorkomen van schade door schadelijke activiteiten niet uit te voeren in gebieden met moeilijk of niet vervangbare natuur- en landschapswaarden.
 2. Verminderen van schade door tijdig varianten te ontwikkelen die minder schadelijk zijn voor natuur- en landschapswaarden.
 3. Beperken van de schade op natuur- en landschapswaarden bij de gekozen variant door mitigerende maatregelen te nemen.
 4. Compenseren van resterend verlies aan natuur- en landschapswaarden door een natuur- en landschapscompensatieproject te ontwikkelen. Hetzelfde doeltype met dezelfde omvang moet gecompenseerd worden. Rangorde van de locatiemogelijkheden voor compensatie:
 - In de directe omgeving, maar buiten de negatieve invloedssfeer van het project.
 - In de regio waar schade ontstaat (eventueel aanhaken op "+ opties" uit regionale natuur- en landschapsplannen).
 - Elders in Zuid-Holland.
 5. is het niet mogelijk om hetzelfde doeltype te compenseren dan mogen natuur- en landschapswaarden met dezelfde vergelijkbare kwaliteit ontwikkeld worden.
- Zijn stap 4 en 5 niet mogelijk dan resteert uitsluitend een financiële compensatie.

3 Inventarisatie natuurgebieden

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de ligging van het plangebied in Gouda ten opzichte van beschermde natuurgebieden beschreven. Het betreffen gebieden die beschermd zijn in het kader van de Natuurbeschermingswet en in het kader van het provinciaal beleid.

Het voorkomen van beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet of het provinciaal beleid komt in het volgende hoofdstuk aan de orde.

3.2 Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt op circa één kilometer afstand van het Natuurbeschermingswetgebied Polder Stein, Broekvelden en Vettenbroek (figuur 1). Dit natuurgebied valt zowel onder de Habitatrichtlijn als onder de Vogelrichtlijn. Voor Polder Stein, Broekvelden en Vettenbroek is de aanwijzing als Natura 2000-gebied nog niet begonnen, maar is een concept-ontwerpaanwijzingsbesluit voor opgesteld.

3.3 Provinciaal beleid

Het plangebied ligt deels in het PEHS-gebied de Hollandse IJssel (figuur 2), dat bestaat uit de Hollandse IJssel en haar oevers en enkele kleine natuurgebieden aangrenzend aan deze rivier, zoals het bos nabij de begraafplaats aan de Hollandse IJssel (figuur 2).

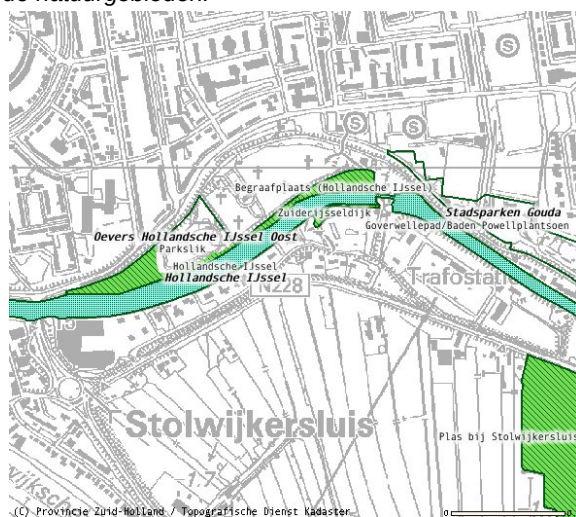
Ten zuiden van de Hollandse IJssel ligt PEHS-gebied Krimpenerwaard, bestaande uit kleinere natuurgebieden; Polder Veerstaalblok en Het Beijersche en Polder Katendijksblok en Middelblok.

Op circa 2 kilometer ten zuiden van het plangebied begint de ecologische verbindingzone Boezem Bergambacht – Buitenland Lek. Deze aaneengesloten moerasverbinding wordt gerealiseerd voor de doelsoorten waterspitsmuis, dwergspitsmuis, aardmuis, rosse woelmuis, dwergmuis, hermelijn, groene glazenmaker, glassnijder en bruine glazenmaker.

Ten oosten van het plangebied, op circa 500 meter afstand, ligt de ecologische verbindingzone Reeuwijksche Plassen – Beneden Haastrecht. Een drie kilometer lange zone bestaande uit moeraselementen (stapstenen) voor de doelsoorten waterspitsmuis, aardmuis, rosse woelmuis, dwergmuis, hermelijn, groene glazenmaker, glassnijder, bloedrode heidelibel en bruine glazenmaker.

Figuur 1: Overzicht van plangebied (rood) en omliggende natuurgebieden.

Figuur 2: PEHS-gebieden nabij de begraafplaats

3.4 Conclusie

- Het plangebied ligt op minimaal 1 kilometer afstand van een Natuurbeschermingswetgebied.
- Het plangebied ligt deels in het PEHS-gebied de Hollandse IJssel.
- Het plangebied ligt op minimaal 500 meter afstand van een ecologische verbindingszone.

4 Inventarisatie flora en fauna

4.1 Inleiding

De inventarisatie van de natuurwaarden in het plangebied betrof een bureaustudie en een veldbezoek. De quick-scan richt zich in het bijzonder op soorten die beschermd zijn in kader van de Flora- en faunawet. Daarnaast is extra aandacht besteed aan het (mogelijk) voorkomen van soorten die terug te vinden zijn op de Rode lijst en dus zijn beschermd door provinciaal beleid.

4.1.1 Bureaustudie

Met behulp van de bureaustudie is zo veel mogelijk beschikbare informatie over het plangebied en de omgeving verzameld om zo een goed beeld te krijgen van de mogelijk aanwezige natuurwaarden.

Via het Natuurloket is een overzicht van beschikbare gegevens van de kilometerhokken (107/445, 107/446, 108/445, 108/446, 109/446, 109/447, 110/446, 110/447) opgevraagd, waarbinnen het plangebied ligt. Het gaat hierbij om geregistreerde waarnemingen van beschermde soorten. Daarnaast zijn andere waarnemingsdatabases geraadpleegd en is er gebruik gemaakt van informatiebronnen zoals verspreidingsatlassen. In de literatuurlijst is een overzicht te vinden van de geraadpleegde bronnen.

4.1.2 Veldbezoek

De beschikbare gegevens uit de literatuur moeten getoetst worden op de werkelijkheid. De gegevens worden per kilometerhok of uurhok (5x5 km) verstrekt en geven daarmee niet altijd een realistisch beeld van het plangebied. Tevens zijn veel geregistreerde gegevens verouderd. Twee ecologen van Grontmij, Ir. K.C. Smith en M.M. Giesen MSc. hebben op 15 juli 2008 een veldbezoek gebracht aan het plangebied. Hierbij hebben ze, op basis van expert-judgement, vastgesteld of er geschikt habitat aanwezig is voor beschermde soorten.

4.2 Flora

Bij Natuurloket zijn meerdere meldingen geregistreerd van beschermde vaatplantsoorten. Dit varieert van één tot vijf beschermde soorten die voorkomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Daarnaast zijn er in de betreffende kilometerhokken twee tot dertien soorten aangetroffen die voorkomen op de Rode lijst. De vaatplanten zijn in alle kilometerhokken goed onderzocht en is, behalve in kilometerhok 107/445, verzameld tussen 1991 en 2004. In kilometerhok 107/445 zijn de waarnemingen tussen 1975 en 2004 geregistreerd.

In Gouda zijn in 2005 op verschillende plaatsen de muurplanten geïnventariseerd. Hierbij zijn twee soorten waargenomen die beschermd zijn, namelijk de tongvaren en de gele helmbloem, welke beide voorkomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn beide aan de zuidzijde van de Westhaven en / of Zuidhaven waargenomen, nabij het plangebied.

Nabij de Westhaven en Zuidhaven is tijdens het veldbezoek één muurtje geïnventariseerd. Hier is de muurvaren aangetroffen. Het is mogelijk dat in het plangebied geschikt habitat aanwezig is voor de tongvaren

Figuur 3: een binnenwater langs de kade van de Hollandse IJssel

en de gele helmbloem, die op schaduwrijke, vochtige muren (tongvaren) en halfschaduwplekken, op zowel vochtige als droge muren (gele helmbloem) groeien.

Tijdens het veldbezoek zijn enkele binnenwateren langs de kade van de Hollandse IJssel geschikt bevonden als mogelijk habitat voor de zwanenbloem en dotterbloem (figuur 3).

4.3 Fauna

4.3.1 Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek is geschikt habitat voor de dwergspitsmuis, mol, hermelijn, wezel, bunzing, rosse woelmuis, woelrat, dwergmuis, bosmuis, haas en konijn aangetroffen. Ook voor de waterspitsmuis is geschikt habitat aangetroffen in de vorm van rietoevers langs de Hollandse IJssel. Tevens is aan de westzijde van het plangebied een poel aanwezig welke dichtgegroeid is met riet (figuur 5). Ook dit is mogelijk geschikt habitat voor de waterspitsmuis.

Figuur 5: Poel ten westen van het plangebied

De rivier kan dienen als lijnelement in het landschap welke een migratieroute voor vleermuizen kan zijn. Verder zijn er in het plangebied bosschages aangetroffen die kunnen dienen als foerageergebied (figuur 6) en zijn er langs de kade, met name in de parken, oudere bomen aangetroffen, waar mogelijk vleermuizen een vaste zomerverblijfplaats hebben.

4.3.2 Vogels

Bij Natuurloket zijn tussen 1995 en 2006 in drie kilometerhokken broedvogels aangetroffen die voorkomen op de Rode lijst. In 107/446 zijn vijf Rode lijstsoorten aangetroffen, in 108/445 zeventien en in 110/446 zes. In of nabij het plangebied zijn waarnemingen bekend van de soorten gierzwaluw, bosuil, kokmeeuw, stormmeeuw, kraanvogel, ooievaar, braamsluiper, blauwe reiger en visarend.

Volgens de verspreidingsatlas is er ook geschikt habitat aanwezig voor soorten als de koolmees, pimpelmees, merel, ekster, spreeuw, meerkoet, waterhoen, wilde eend, vink, witte kwikstaart, houtduif, zwarte kraai, heggenmus, zanglijster en kleine karekiet.

Figuur 6: Bomen langs kade die kunnen dienen als rustplaats voor vleermuizen.

In het plangebied is voor de vogelsoorten braamsluiper, koolmees, pimpelmees, merel, ekster, spreeuw, meerkoet, waterhoen, wilde eend, vink, witte kwikstaart, houtduif, zwarte kraai, heggenmus, zanglijster en kleine karekiet geschikt broedhabitat aangetroffen. Geschikt broedgebied voor deze soorten bestaat uit rietoevers, struikgewas en bomen.

Verder zijn er langs de kade, met name in de parken, oudere bomen aangetroffen, waar mogelijk uilen of spechten broeden. Vele uilensoorten en de groene specht staan op de Rode lijst.

4.3.3 Reptielen

Bij Natuurloket wordt in kilometerhok 107/445 en 108/445 melding gedaan van één reptielensoorten die voorkomt in tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet en één soort die voorkomt op de Rode lijst. Hierbij gaat het naar alle waarschijnlijkheid om de ringslang die terug te vinden is in tabel 3 en op de Rode lijst. Van deze soort is namelijk bekend dat hij in de omgeving van het plangebied voorkomt.

Tijdens het veldbezoek is geen geschikt habitat aangetroffen voor de ringslang, zoals broedhopen. Wel is er mogelijk een migratieroute aanwezig tussen de noordelijke populatie en zuidelijk populatie ten oosten van plangebied, nabij de begraafplaats.

4.3.4 Amfibieën

Bij Natuurloket zijn meerdere waarnemingen gemeld van beschermde amfibieën. Hierbij gaat het in de betreffende kilometerhokken om één tot zes soorten die voorkomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet en 1 soort die voorkomt in tabel 2 of 3. Deze soortcategorie is slecht tot goed onderzocht.

In de omgeving zijn bij eerdere inventarisaties de volgende soorten waargenomen: middelste groene kikker, meerkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad.

Volgens de verspreidingsatlas kunnen in het gebied de volgende soorten voorkomen: kleine watersalamander, gewone pad, rugstreeppad, groene kikker en bruine kikker.

Tijdens het veldbezoek is voor de alle bovengenoemde soorten geschikt habitat aangetroffen. De kleine watersalamander, gewone pad, groene kikker en bruine kikker (tabel 1 van de Flora- en faunawet) kunnen in de aanwezige (binnen)wateren voorkomen.

De rugstreeppad (tabel 3 van de Flora- en faunawet) kan voorkomen op het braakliggend terrein naast de begraafplaats, waar zand opgespoten is. Hier kan de soort overwinteren en zich tevens voortplanten als er poeltjes ontstaan in het voortplantingsseizoen. De rugstreeppad kan zich ook in de kade graven om te overwinteren.

4.3.5 Vissen

In kilometerhok 108/445 is één vissoort geregistreerd die voorkomt in tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet en twee soorten die voorkomen op de Rode lijst. In kilometerhok 110/447 zijn twee soorten gemeld van tabel 2 of 3 en één soort van de Rode lijst. In beide hokken zijn de vissoorten redelijk onderzocht tussen 1992 en 2006. In de andere kilometerhokken is deze soortencategorie niet onderzocht.

In het plangebied is tijdens het veldbezoek geschikt habitat aangetroffen, bestaand uit de binnenwateren, voor de kleine modderkruiper en bittervoorn.

4.3.6 Ongewervelden

In kilometerhok 108/445 is één libelsoort waargenomen die voorkomt in tabel 2 of 3 en één soort die voorkomt op de Rode lijst. In kilometerhok 109/447 komt één libelsoort voor die terug te vinden is op de Rode lijst en ook één sprinkhaansoort die voorkomt op de Rode lijst. Hierbij gaat het naar alle waarschijnlijkheid om de libellensoort groene glazenmaker en sprinkhaansoort veenmol. Deze soorten komen beide in de omgeving van het plangebied voor.

Op basis van het veldbezoek niet te verwachten dat de groene glazenmaker of veenmol in het plangebied voorkomt. Geschikt habitat voor beschermde ongewervelden als bestaande uit sloten begroeit met krabbenscheer, bloemrijke ruigte, structuurrijke oevers, dichtbegroeid (vochtig) struikgewas of heiden.

4.4 Conclusie

- In het plangebied is geschikt habitat aanwezig voor de tabel 1 soorten zwanebloem en dotterbloem en de tabel 2 soorten tongvaren en gele helmbloem.
- In het plangebied is geschikt habitat aanwezig voor de zoogdiersoorten dwergspitsmuis, waterspitsmuis, mol, hermelijn, wezel, bunzing, rosse woelmuis, woelrat, dwergmuis, bosmuis, haas en konijn. Hierbij gaat het, op de waterspitsmuis na (tabel 3 en Rode lijst), om soorten die voorkomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet.
- In het plangebied zijn mogelijke zomerverblijfplaatsen, foerageergebieden en een migratieroute voor vleermuizen aanwezig. Alle vleermuizen in Nederland staan in tabel 3 van de Flora- en faunawet.
- In en nabij het plangebied is geschikt broedhabitat aanwezig voor de vogelsoorten braamsluiper, koolmees, pimpelmees, merel, ekster, spreeuw, meerkoet, waterhoen, wilde eend, vink, witte kwikstaart, houtduif, zwarte kraai, heggemus, zanglijster en kleine karekiet. Te-

vens broeden er mogelijke uilen en spechten in het plangebied. Nesten van uilen en spechten zijn in het kader van de Flora- en faunawet jaarrond beschermd en vele soorten staan op de Rode lijst.

- De ringslang (tabel 3 en Rode lijst) heeft mogelijk een migratieroute in het plangebied.
- In het plangebied is geschikt habitat aanwezig voor de amfibieënsoorten kleine watersalamander, gewone pad, rugstreeppad, groene kikker en bruine kikker. De rugstreeppad komt voor in tabel 3 van de Flora- en faunawet, de andere soorten in tabel 1.
- In het plangebied is geschikt habitat aangetroffen voor de vissoorten kleine modderkruiper (tabel 2) en bittervoorn (tabel 3 en Rode lijst) in de binnenwateren.

5 Effecten

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een inschatting gemaakt van de effecten, die de mogelijk aanwezige beschermde soorten en in de omgeving gelegen natuurgebieden ondervinden gedurende het uitvoeren van de werkzaamheden en door de nieuwe situatie.

5.2 Natuurgebieden

Het plangebied ligt niet in of in de beïnvloedingssfeer van een Natuurbeschermingswetgebied. De werkzaamheden en nieuwe situatie zullen dan ook geen negatief effect hebben op de natuurwaarden in deze gebieden.

Het plangebied ligt deels in een PEHS-gebied, het gebied nabij de begraafplaats. Als door de dijkverbreding een deel van dit natuurgebied vernietigd wordt en de daarbij behorende natuurwaarden, neemt de oppervlakte en de kwaliteit van het PEHS gebied af.

5.3 Flora

In het plangebied is geschikt habitat aangetroffen voor de beschermde plantensoorten zwanenbloem, dotterbloem, gele helmbloem en tongvaren. De zwanenbloem en dotterbloem zijn soorten die in Nederland algemeen voorkomen. Hierdoor is de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet in het geding als er leefgebied vernietigd wordt.

Als tijdens de werkzaamheden muren verwijderd worden, waarop de gele helmbloem en tongvaren voorkomen, dan is er sprake van vernietiging van leefgebied. Deze soorten kunnen zich in de nieuwe situatie waarschijnlijk niet meer in het plangebied vestigen, aangezien niet verwacht wordt dat er 'oude muurtjes' teruggeplaatst worden. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is dan in het geding.

5.4 Zoogdieren

In het plangebied is geschikt habitat aangetroffen voor de beschermde zoogdiersoorten dwergspitsmuis, mol, hermelijn, wezel, bunzing, rosse woelmuis, woelrat, dwergmuis, bosmuis, haas en konijn. De hierboven genoemde soorten ondervinden gedurende de werkzaamheden verstoring. Het betreffen soorten die gemakkelijk kunnen vluchten naar de directe omgeving waar voldoende leefgebied aanwezig is. Het gaat om soorten die in Nederland algemeen voorkomen. Verstoring en vernietiging van leefgebied heeft geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding.

Daarnaast kan de waterspitsmuis in het gebied voorkomen. Deze soort komt mogelijk voor in rietkragen langs de oevers van de Hollandse IJssel en in de volgroeide poel ten westen van het plangebied. Als de werkzaamheden buitendijs plaatsvinden in of nabij de rietkragen of in en nabij de dichtgegroeide poel, kan de waterspitsmuis verstoord worden. Afhankelijk van de nieuwe inrichting kan het riet zich weer herstellen en is er sprake van tijdelijke vernietiging van het leefgebied. Als het leefgebied zich vrij rap kan herstellen en in de directe omgeving blijft geschikt habitat aanwezig, dan is er geen sprake van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding. Betreft het echter geen tijdelijke vernietiging van het leefgebied en het verdwijnt dus voorgoed, dan is het mogelijk dat er een negatief effect optreedt op de gunstige staat van instandhouding van de waterspitsmuis.

De rivier kan dienen als migratieroute voor vleermuizen. Deze blijft echter behouden. Daarnaast zijn er bosschages aanwezig die kunnen dienen als foerageerplaats. Als deze verwijderd worden, ondervinden de vleermuizen mogelijk verstoring en moet er uitgeweken worden naar de

directe omgeving, waar ook foerageermogelijkheden aanwezig zijn. Als er in de schemering of nacht tijdens de lente- of zomermaanden werkzaamheden plaatsvinden nabij de bosschages levert dit tevens verstoring op tijdelijk rustende of foeragerende vleermuizen. Naar verwachting betreffen het echter geen belangrijke foerageergebieden en zijn het dus geen vaste rust- of verblijfplaatsen, waardoor er geen negatief effect te verwachten is op de gunstige staat van instandhouding. Mochten er oudere bomen gekapt worden, met name de bomen in de parken, waar vleermuizen een zomerverblijfplaats kunnen hebben, is het mogelijk dat er een negatief effect is op de vleermuispopulatie.

5.5 Vogels

In en nabij het plangebied kunnen vogels broeden zoals de braamsluiper, koolmees, pimpelmees, merel, ekster, spreeuw, meerkoet, waterhoen, wilde eend, vink, witte kwikstaart, houtduif, zwarte kraai, heggenmus, zanglijster en kleine karekiet. Gedurende de werkzaamheden zullen deze soorten verstoring ondervinden. Als deze soorten niet broeden, kunnen ze gemakkelijk vluchten en uitwijken naar de directe omgeving, waar voldoende leefomgeving aanwezig is. De gunstige staat van instandhouding is niet in het geding, omdat het landelijk algemeen voorkomende soorten betreft en in de directe omgeving voldoende broedmogelijkheden aanwezig blijven.

In het plangebied zijn ook bomen aangetroffen waar uilen en spechten kunnen broeden. Mochten deze bomen gekapt worden, dan kan er een negatief effect ontstaan op deze soorten, omdat deze soorten meerdere jaren in hetzelfde nest broeden en niet gemakkelijk over een nieuw nest beschikken.

5.6 Reptielen

De ringslag heeft mogelijk een migratieroute tussen noordelijkere en zuidelijkere gelegen leefgebieden nabij de begraafplaats. Tijdens de werkzaamheden kan de ringslang ernstige verstoring ondervinden als deze niet van de migratieroute gebruik kan maken. Mochten er in de nieuwe situaties andere kades ontstaan die bijvoorbeeld steiler zijn waardoor de ringslang hier niet meer tegenop kan, dan kan er versnippering van zijn leefgebied ontstaan en er een negatief effect is op de populatie ringslangen.

5.7 Amfibieën

In het plangebied is leefgebied aangetroffen voor de tabel 1 soorten kleine watersalamander, gewone pad, groene kikker en bruine kikker. Aangezien deze soorten minder mobiel zijn, zal vluchten naar de directe omgeving minder gemakkelijk zijn. In de nieuwe situatie zal waarschijnlijk geen leefgebied van deze soorten verdwijnen. Deze soorten zijn landelijk algemeen voorkomende soorten. De werkzaamheden en de nieuwe situatie (ook als er wel vernietiging plaatsvindt van het leefgebied), zorgen er dan ook niet voor dat de gunstige staat van instandhouding van deze soorten in het geding is.

De rugstreeppad komt nabij het plangebied voor en mogelijk ook in het plangebied. Deze soort staat bekend als pioniersoort die voor zijn winterslaap gebruik maakt van onder andere kades en zand(hopen). Mogelijk dat de soort in de kades overwintert of op het braakliggend stuk grond naast de begraafplaats en dat door (kade)werkzaamheden verstoring en (tijdelijke) vernietiging van het leefgebied plaatsvindt. Mogelijk dat de rugstreeppad zich ook in het plangebied voortplant op het braakliggend stuk grond naast de begraafplaats.

Omdat de soort in vrij grote getale voorkomt nabij het plangebied, waar meerdere geschikte voortplantingsgebieden en overwinteringgebieden aanwezig is en blijft, is niet te verwachten dat de gunstige staat van instandhouding in het geding is.

5.8 Vissen

In het plangebied is geschikt habitat aangetroffen voor de kleine modderkruiper en bittervoorn. Hierbij gaat het voornamelijk om de binnenwateren. Als er in deze watergang gewerkt wordt, ondervinden deze soorten verstoring en vindt er (tijdelijk) vernietiging van het leefgebied plaats. Afhankelijk van de nieuwe inrichting, is het ook mogelijk dat sloten gedempt worden en dat er leefgebied voorgoed verdwijnt. De gunstige staat van instandhouding zal echter niet in het geding, aangezien het soorten betreffen die in vrijwel alle wateren van Zuid-Holland voorkomen.

6 Toetsing aan de wetgeving

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt bepaald of het verstevigen van de kade langs de Goejanverwelledijk leidt tot het overtreden van de Nederlandse natuurwetgeving. Mogelijk worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden en moet hiervoor een ontheffing aangevraagd worden, moet een vergunning aangevraagd worden in het kader van de Natuurbeschermingswet of moeten er compenserende maatregelen getroffen worden vanwege het provinciaal beleid.

6.2 Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt niet in of in de beïnvloedingssfeer van een wettelijk beschermd natuurgebied. Verdere procedures zijn in dit kader dan ook niet noodzakelijk.

6.3 Flora- en faunawet

Aangezien de werkzaamheden onder ruimtelijke ontwikkeling vallen, geldt voor de soorten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. De zogenaamde 'zorgplicht' is echter altijd van kracht (paragraaf 2.3). In het kader van deze zorgplicht wordt aangeraden de onderstaande maatregelen te nemen:

- De werkzaamheden dienen vanaf één zijde van het plangebied plaats te vinden. Op deze wijze kunnen mobiele faunasoorten gemakkelijker vluchten naar omringend gebied. Bij voorkeur wordt gewerkt richting locaties waar het 'groen' blijft.
- Werkzaamheden in en langs de oevers niet uitvoeren gedurende de voortplantingsperiode van amfibieën en vissen (april – juli)
- Voordat eventuele werkzaamheden in de oevers plaatsvinden, aanwezige dieren verjagen door er een schepnet doorheen te halen.

Als er werkzaamheden in de oevers langs de Hollandse IJssel plaatsvinden, waar zich brede rietkragen bevinden of in en nabij de dichtgegroeide poel, moet er een inventarisatie plaatsvinden naar de waterspitsmuis om deze soort uit te sluiten dan wel vast te stellen. Als deze soort aanwezig is, moet in ieder geval een ontheffing aangevraagd worden voor het verstoren en het tijdelijk vernietigen van het leefgebied. Als leefgebied permanent vernietigd wordt, moet er mogelijk naast mitigerende maatregelen ook compenserende maatregelen getroffen worden om de gunstige staat van instandhouding van deze soort te behouden. Leefgebied van deze soorten mag dus niet verdwijnen en moet behouden dan wel hersteld worden.

Als mogelijke foerageerlocaties voor vleermuizen, bestaande uit de aanwezige bosschages, verdwijnen moeten, is het niet noodzakelijk een inventarisatie uit te voeren en een ontheffing aan te vragen. Naar verwachting vormen de foerageerlocaties geen onderdeel van een vaste rust- of verblijfplaats. Wel kunnen de werkzaamheden mogelijk verstoring veroorzaken als deze worden uitgevoerd in de schemering of nacht in de lente- of zomermaanden nabij de foerageerlocaties. Het is dan wel noodzakelijk een vleermuisinventarisatie uit te voeren om de aan- of afwezigheid van vleermuizen vast te stellen. Mogelijk dat een ontheffing noodzakelijk is. Tevens is het noodzakelijk de oudere bomen te inventariseren als deze gekapt worden, om vaste zomerverblijfplaatsen vast te stellen of uit te sluiten. Mogelijk is een ontheffing noodzakelijk.

Voor verstoring van mogelijk aanwezige broedende vogels in de directe omgeving van het plangebied, wordt in principe geen ontheffing verleend. Dit betekent dat werkzaamheden buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 augustus. Vogels kunnen echter ook eerder of later broeden. Als de werkzaamheden in het

broedseizoen plaatsvinden, moet voor aanvang van de werkzaamheden gecontroleerd worden op het voorkomen van broedende vogels in het plangebied en de directe omgeving. Het is mogelijk maatregelen te treffen om te voorkomen dat vogels op locatie of in de directe omgeving gaan broeden. Ook deze maatregelen moeten buiten het broedseizoen worden uitgevoerd. Zolang er geen vogels broeden, kunnen de werkzaamheden voortgezet worden. Indien bovenstaande maatregelen in acht worden genomen vinden er geen overtredingen van de verbodsbepalingen plaats.

Als er oudere bomen gekapt gaan worden moet er een inventarisatie plaatsvinden of deze broedplaatsen bieden aan uilen of spechten. Deze nesten zijn jaarrond beschermd, zolang ze in functie zijn. Mogelijk is een ontheffing noodzakelijk.

Mogelijk heeft de ringslang een belangrijke migratieroute nabij de begraafplaats tussen noordelijk en zuidelijk gelegen leefgebieden. Als hier werkzaamheden worden uitgevoerd is het noodzakelijk een inventarisatie uit te voeren om de ringslang vast te stellen of uit te sluiten. Betreft het een migratieroute dan is een ontheffing noodzakelijk en moeten mitigerende maatregelen en compenserende maatregelen getroffen worden:

- Werkzaamheden aan de kade in de wintermaanden uitvoeren, wanneer de ringslang met winterslaap is.
- De kades geschikt houden voor de ringslang, zodat deze in en uit het water kunnen komen.

Mogelijk is de rugstreeppad aanwezig in het plangebied. Voor deze soort zijn geschikte overwinteringsverblijfplaatsen en voortplantingsbiotoop aangetroffen. Een inventarisatie is noodzakelijk om vast te stellen of de rugstreeppad daadwerkelijk in het plangebied voorkomt. Is dit het geval en worden winterverblijfplaatsen en voortplantingsgebieden (tijdelijk) vernietigd, dan is een ontheffing noodzakelijk en moeten mitigerende maatregelen getroffen worden om negatieve effecten zoveel mogelijk te minimaliseren:

- De kadewerkzaamheden uitvoeren in de maanden april tot en met september, waarin de rugstreeppad niet in winterslaap is. Na het uitvoeren van de kadewerkzaamheden nieuwe geschikte overwinterplaatsen realiseren.
- Werkzaamheden op locaties waar de rugstreeppad zich voortplant uitvoeren in de periode november-maart, wanneer de rugstreeppad aan het overwinteren is. Na het uitvoeren van de werkzaamheden bij voorkeur nieuwe geschikte voortplantingsbiotoop realiseren.
- Als de rugstreeppad op een locatie overwintert en voortplant, rugstreeppadden direct na de voortplanting wegvangen (augustus-september) en verplaatsen. Vervolgens voorkomen dat de rugstreeppad zich kan ingraven voor de winterslaap door de werklocatie in de maanden oktober-november ongeschikt te maken door bijvoorbeeld zand in te zaaien met gras/zaadmengsel, onbereikbaar te maken door paddenrasters te plaatsen of het zandgrond af te dekken met folie. Werkzaamheden kunnen vervolgens in ieder geval in de maanden november-maart uitgevoerd worden.

Als er werkzaamheden in de binnenwateren worden uitgevoerd, moet er een inventarisatie plaatsvinden om de aan- of afwezigheid van de kleine modderkruiper en bittervoorn aan te tonen. Voor het verstoren van deze soorten of het (tijdelijk) vernietigen van leefgebied is een ontheffing noodzakelijk.

Mocht alleen de kleine modderkruiper voorkomen in de binnenwateren, dan is het ook mogelijk de werkzaamheden uit te laten voeren volgens een goedgekeurde gedragscode. Het aanvragen van een ontheffing is dan niet noodzakelijk.

6.4 Provinciaal beleid

Het plangebied ligt deels in een PEHS-gebied. Als door de werkzaamheden een deel van dit PEHS-gebied verdwijnt of de kwaliteit van de PEHS-gebieden neemt af door de te verrichten werkzaamheden, moet dit in overleg met de provincie Zuid-Holland besproken worden. Mogelijk moet er gecompenseerd worden.

In het plangebied is geschikt habitat aangetroffen voor drie Rode lijstsoorten, namelijk de waterspitsmuis, ringslang en bittervoorn. Het provinciaal beleid hanteert hiervoor een compensatieregeling zoals beschreven in paragraaf 2.4. Als leefgebied voor één of meerdere van deze

soorten wordt verwijderd, moet hiervoor gecompenseerd worden. Hiervoor moet een compensatieplan opgesteld worden wat voorgelegd moet worden aan de provincie.

6.5 Conclusie

- In het kader van de Natuurbeschermingswet hoeven geen verdere procedures doorlopen te worden.
- In het kader van de Flora- en faunawet hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor de tabel 1 soorten. Deze vallen binnen de vrijstellingsprocedure. Het treffen van mitigerende maatregelen is in het kader van de zorgplicht verplicht. Mogelijk te nemen maatregelen worden beschreven in paragraaf 6.3.
- In het kader van de Flora- en faunawet moet een inventarisatie uitgevoerd worden naar de waterspitsmuis, als er werkzaamheden langs de oevers van de Hollandse IJssel worden uitgevoerd waar rietkragen staan of als er werkzaamheden in of nabij de dichtgegroeide poel plaatsvinden. Mogelijk is een ontheffing noodzakelijk.
- In het kader van de Flora- en faunawet moet een inventarisatie naar vleermuizen uitgevoerd worden als er gedurende de nacht of schemering in de lente- of zomermaanden werkzaamheden uitgevoerd worden nabij foerageerplekken. Mogelijk is een ontheffing noodzakelijk. Tevens is het noodzakelijk een vleermuisinventarisatie uit te voeren als er oudere bomen gekapt worden en deze mogelijk vaste zomerverblijven heeft. Een ontheffing is mogelijk noodzakelijk.
- In het kader van de Flora- en faunawet hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor broedvogels, mits er geen broedende vogels verstoord worden. Werkzaamheden dienen daarom buiten het broedseizoen gestart te worden of er moeten maatregelen getroffen zijn ter voorkoming van broedende vogels in het plangebied en de directe omgeving. Mochten er bomen gekapt worden waar mogelijk spechten of uilen broeden, dan moet een inventarisatie uitgevoerd worden. Mogelijk is een ontheffing noodzakelijk.
- In het kader van de Flora- en faunawet moet een inventarisatie uitgevoerd worden naar de ringslang, wanneer er werkzaamheden plaatsvinden aan de oevers en kades rondom de begraafplaats. Mogelijk is een ontheffing noodzakelijk.
- In het kader van de Flora- en faunawet moet een inventarisatie uitgevoerd worden naar de rugstreeppad om overwinteringslocaties en voortplantingslocaties vast te stellen dan wel uit te sluiten als er aan de kades gewerkt gaat worden of op het braakliggend terrein nabij de begraafplaats. Mogelijk is een ontheffing noodzakelijk.
- In het kader van de Flora- en faunawet moet een inventarisatie uitgevoerd worden naar de vissen, als er werkzaamheden in de binnenwateren worden uitgevoerd. Mogelijk is een ontheffing nodig voor het verstoren en (tijdelijk) vernietigen van leefgebied van de bittervoorn en kleine modderkruiper.
- In het kader van provinciaal beleid mag er geen PEHS vernietigd worden, zonder dat dit vooraf met de provincie is besproken. Mogelijk is er sprake van compensatie.
- In het kader van provinciaal beleid kan compensatie noodzakelijk zijn voor de waterspitsmuis, ringslang of bittervoorn. Nadere inventarisaties moet uitwijzen of deze soorten leefgebied in het plangebied hebben. Als leefgebied verdwijnt, moet dit gecompenseerd worden. Het compensatieplan moet voorgelegd worden aan de provincie Zuid-Holland.

7 Literatuur

Bergmans, W., A. Zuiderwijk, 1986, *Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun Bedreiging*. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische vereniging, Hoogwoud; Nederlandse vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde "Lacerta".

Broekhuizen, S., B. Hoekstra., V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse natuurhistorische vereniging, Utrecht.

Cyclus en gemeente Gouda. 2007. *Inventarisatie Goudse muurplanten. Uit de serie Natuur Gouda*. Drukkerij Twigt bv, Waddinxveen

Grontmij ???

Provincie Zuid-Holland, bureau Natuur en Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek 1998. *Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland, Aanwijzingen voor inrichting en beheer, Streef-beelden en aanknopingspunten voor inrichting en beheer van de ecologische verbindingzones in de Provincie Zuid-Holland*, Den Haag

SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey / Nederland, Leiden.

Internetsites:

www.natuurloket.nl

www.minlnv.nl

www.ravon.nl

www.zuid-holland.nl

www.waarneming.nl